

Maatregelfiche 8: Veilige voetgangersvoorzieningen

- *Titel:* we zetten in op veilige voetgangersvoorzieningen
 - *Bron:* Vlaams Regeerakkoord 2024-2029
 - *5 E's:* Engineering, Education
 - *Appreciatie impact maatregel online bevraging stakeholders:* 4,4/5
- *Omschrijving maatregel:*

We zetten in op een veilige voetgangersvoorzieningen om meer weggebruikers te stimuleren om zich op een duurzame manier te verplaatsen.

- Hiertoe actualiseren we het Vademecum Voetgangersvoorzieningen :
 - We bundelen hierbij de ontwerprichtlijnen uit het bestaande vademecum voetgangersvoorzieningen en vademecum toegankelijk publiek domein tot een nieuw vademecum toegankelijke voetgangersvoorzieningen.
 - Door middel van beknopte en overzichtelijke thematische fiches, onderverdeeld in een heldere structuur, zal het nieuwe vademecum vlot antwoorden bieden bij het uitwerken van nieuwe projecten.
 - Bij de inrichting van voetgangersvoorzieningen hanteren we de 8-80+-norm (soms ook wel de kindnorm genoemd) als uitgangspunt. Door expliciet te vertrekken vanuit de meest kwetsbare voetgangers versterken we het veiligheidsgevoel, de zelfstandige verplaatsingsmogelijkheden en de verkeersveiligheid voor alle voetgangers.
 - Nieuwe infrastructuurprojecten langs gewestwegen worden zo veel als mogelijk volgens dit nieuwe vademecum ontworpen.
 - Andere wegbeheerders worden aangemoedigd om hun voetgangersvoorzieningen te ontwerpen volgens dit vademecum.
 - We stimuleren het denken in samenhangende voetgangersnetwerken.
 - De wegbeheerder voorziet in de mate van het mogelijke voldoende brede en comfortabele voetpaden op maat van de verschillende weggebruikers, van alle leeftijden, met of zonder beperkingen (en onderhoudt die ook). Deze zijn zo obstakelvrij mogelijk en goed afgescheiden van het gemotoriseerd verkeer, zodat we het veiligheidsgevoel bij voetgangers verhogen.
 - Er worden voldoende oversteekvoorzieningen gerealiseerd en onderhouden op een doordachte en veilige locatie, in overeenstemming met het afwegingskader voetgangersoversteekvoorzieningen.
 - We houden daarbij rekening met de aanwezigheid van verschillende weggebruikers van verschillende leeftijden, met verschillende stap snelheden.
-

- We geven daarbij het goede voorbeeld en zorgen voor goed zichtbare en verlichte oversteekvoorzieningen langs de gewestwegen.
- Bij werken aan de infrastructuur op de onderliggende gewest- en op gemeentewegen hebben wegbeheerders bijzondere aandacht voor de kwetsbare weggebruiker, met aangepaste signalisatie, aangepaste omleiding, veilige doorgang of alternatieve route voor voetgangers

– *Omschrijving doel en gewenst effect:*

- Zorgen voor de aanleg van kwalitatieve, zo veel als mogelijk conforme voetgangersvoorzieningen.
- Het aantal letselongevallen met voetgangers doen dalen.

We willen dat alle nieuw aangelegde voetgangersinfrastructuur voldoet aan de hoge standaarden uit het vernieuwde vademecum toegankelijke voetgangersvoorzieningen.

We willen dat kunnen oversteken vanzelfsprekend is. Oversteekvoorzieningen worden dan ook voorzien zodat een te grote omloopfactor vermeden wordt

En dat het oversteken op een veilige manier kan.

Onze aandacht gaat ook uit naar voetgangersnetwerken ten tijde van wegen- en nutswerken.

– *Acties:*

- Opmaken van een gecombineerd vademecum voetgangersvoorzieningen en toegankelijk publiek domein
- Gerichte toelichting over het nieuwe vademecum aan het daartoe best geschikte doelpubliek – intern Vlaamse overheid en extern – al dan niet gekoppeld aan een opleidingstraject

– *Kritische succesfactoren:*

- Conformiteit van nieuw aangelegde infrastructuur met de richtlijnen in het vernieuwde vademecum
- Beschikbaarheid bij lokale besturen van een voetgangersplan (ruimer dan louter voetgangersinfrastructuur) waarin bij voorkeur gedacht wordt vanuit voetgangersnetwerken
- (Contractuele) afspraken met nutsmaatschappijen

– *Ondersteunende maatregelen:*

Deze maatregel kan niet los gezien worden van andere maatregelen, zoals

- in het bijzonder het verkeersveiligheidspact met de lokale besturen.
-

- conflictvrije (en slimme) kruispunten
- wegwerken van bestaande en gekende gevaarlijke punten
- onderzoek structureel verbonden aan maatregelen (bijvoorbeeld naar de veiligheid van oversteekvoorzieningen ingericht volgens het afwegingskader)

Maar evenzeer is er een verband met maatregelen voor een veilig vrachtverkeer, gerichte verkeersveiligheidseducatie en handhaving snelheid.

– *Monitoring en opvolging (mogelijke KPI's):*

- Beschikbaarheid en gebruik vademecum
- Beschikbare of nieuw te ontwikkelen acties en meetinstrumenten van of i.s.m. partners (zoals Gemeente- en Stadsmonitor, Stapscore, Voetgangersbarometer, de aangepakte locaties binnen het VeiligOver subsidieproject van OVK ism VIAS en AWW, ...)

– *Verantwoordelijken:*

Trekker: Agentschap Wegen en Verkeer – Vlaamse overheid

Betrokken partners: Voetgangersbeweging, VVSG, lopende lokale besturen zoals Gent en Antwerpen, Inter, OVK, VIAS ..., DMOW afdeling Beleid, AWW territoriale afdelingen, Lantis, De Werkvennootschap,...

– *Impact/bijdrage tot de verkeersveiligheid (inschatting):*

Elk jaar worden er ongeveer 2000 letselongevallen met voetgangers door de politie geregistreerd in Vlaanderen. Er overlijden ongeveer 40 voetgangers per jaar in het verkeer, en er vallen meer dan 200 zwaargewonden. In Vlaanderen is er in vergelijking met 10 jaar geleden een lichte daling merkbaar in het aantal ongevallen met voetgangers, namelijk -6%. In vergelijking met andere Europese landen is deze daling echter beperkt.

Letselongevallen met voetgangers gebeuren vooral binnen de bebouwde kom (78% binnen de bebouwde kom).

In 2024 gebeurde 35% van de letselongevallen met voetgangers op wegen met een snelheidslimiet van 30 km/u en 45% op wegen met een snelheidslimiet van 50 km/u.

Letselongevallen met voetgangers gebeuren voor ongeveer 40% op gewestwegen en 60% op gemeentelijke wegen.

Vaker dan bij andere modi, gebeuren letselongevallen met voetgangers op doorlopende wegdelen (77% in 2024) en minder vaak op kruisingen. Er is een lichte

trend naar een kleiner aandeel voetgangersongevallen op kruispunten en een groter aandeel op doorlopende wegdelen.

Er is een stijging merkbaar in voetgangers die zich op de stoep, berm of fietspad bevinden bij het verkeersongeval. Veruit de meeste slachtoffers bij de voetgangers vallen echter nog steeds bij het oversteken van de rijbaan op een oversteekplaats voor voetgangers.

Voetgangers lopen in het algemeen een 18 keer hoger overlijdensrisico dan auto-inzittenden per afgelegde kilometer. Ook het risico op verwondingen ligt voor voetgangers 9 keer hoger dan voor auto-inzittenden. Het risico op verwondingen van voetgangers is gelijkaardig dan bij fietsers, maar het risico op overlijden is wel groter.

Wie	Wat	Timing
AWV - Afdeling Expertisecentrum	Opmaken nieuw vademecum	Q4 2025 – Q1 2026
AWV - Afdeling Expertisecentrum	Disseminatie	Q1 en Q2 2026
AWV en lokale besturen	Toepassing van het nieuwe vademecum	Doorlopend